

Plini, Marcial i Ulpià, 'bordell' en Plaute i Ciceró; soldat el cpt. MAGNA STABULA, es canvià en -ABULOS en ser substituïts els plurals neutres en -A per -OS. Quant a *Manyolives* pot ser MAGNA OLIVA 'els grans olivars', amb evolució paral·lela (partint de OLIVUM 'olivera'); allà, grans pasturatges i corrals; deçà, grans esteses d'olivar.

MANYÓ, Roca ~ (Puig~ etc.)

1) *Rocamanyó*. Penya i masia del terme de Molig (Conflent)

DOC.ANT. 1024: *Roca Mannone* (Alart, *Cart.*, 45).

Potser també, *Cal Manyó*, a Nyer (Conflent) (XXIV, 15.22); i fins la *Parà del Tio Manyon*, al Pinós de Monòver (XXXVI, 74.5).

Puimanyons (o *Puigmanyons*), poblet agre. a la Pobra de Segur (Pallars Jussà), a la dreta del Flamicell, a la confluència amb la Noguera Pallaresa.

DOC.ANT. 1055-98: *Pug Mangones* (*Li.Fe.Ma.* I, § 106, p. 111); 1066: *Puigmangones* (Valls Tab., *Priv. Àneu*, IX-X); 1072: *Puimannós* (*ibid.*).

ETIM. Del NP germànic MANNO, -ON (1) en genitiu -ONS (2) (Förstemann, 1190). J.F.C.

MAÓ

La ciutat capital de l'illa de Menorca.

Pron. pop.: la més estesa és *mō* en el nivell més vulgar (*Alcm.* i Moll, *BDLC* X, 3; X, 32); sense, però, que d'altres deixin de mantenir *māō* com fa Camps Mercadal en el seu estil radicalment popular: «un veiet i un seu amic, veiet també, se solien ajuntar a sa *Planada* de Mabó, per pendre es sol en s'hivern ---». (*Folk.Men.* II, p. 10); així ho noto també en la meua enq. a Maó, 1964, XLIV, 48-55).

Gentilici: *maonès* (Camps Merc., *o.c.*, p. xxx).

Es poden trobar dades històriques, i algunes toponímiques, relatives a Maó, en dos llibres poc divulgats: Llorenç Pons i Marqués, *Geografia Médica de Mabón y su término*, 176 pp., Bna. 1914; Rafael Bosch i Ferrer, *Contribución al estudio histórico del sitio y saqueo de Mabón por Barbarroja en 1535*, 135 p., Ciutadella 1934 (cf. Moll, *BDLC* XVI, 187-188).

MENCIONS ANT. (*E. Mitjana*): a. 418: els únics llocs de Menorca que recorda el bisbe menorquí Severus, en la seva encíclica de 418, són *Iamo* (tirant cap a Ciutadella, vol. I, p. 162), des d'on van arribar, en comitiva fins a Maó: «*Magonam* pervenimus» (Hübner, *BSAL* III, 328n.). Llavors era encara una ciutat famosa, però sembla que en el S. XIII havia desaparegut, i ja abans. I no en restava gaire més que el castell i pocs pobladors (O.Llabrés i J.Herndz.Sanz,

Arch.Mun.de Alaior, p. 224). En efecte, conta Muntaner que Anfós II, el conqueridor de Menorca, ordenà que «a *Mahona*, e'l port, se faés una vila bé murada» (cap. 172, ed. Bof. p. 326).

Princ. S. XIV: *Mabó* en Marsili (ed. Quadrado, 19). 1323: (en llatí): *Mabo* (*BABL* V, 59).

Una explicació versemblant de la variant en *-a Mā(g)ona*, que hem vist en part de les formes antigues, basant-se en el fet que molts dels navegants, de llavors, parlaven grec, seria que s'hi hagués fixat parcialment la forma de l'acusatiu-directiu grec, que seria Μαγῶνα. En efecte, el grec era llengua molt comuna entre els navegants antics, ja des del periple que escriviren els foces de Marsella, S. VII a.C. i traduï Avienus. Altra raó per creure que és un NL de remota antigor.

MENCIONS que ens consten des de l'Antiguitat. S. I: *Magon* en Plini el Vell. *Princ. S. II*: *Mago* en Pomponi Mela (*De situ Orbis* II, § 7); *Maco* en el *Geógraf* de Ravenna; en Ptolemeu Μαγῶν (veg. Masc. vol. I, p. 300).

ETIM. Voler anar més enllà d'això, i d'aquesta existència en temps romans sembla tan ocios com voler establir l'etim. primigènia de *Barcino*, *Roma*, *Parisis*, *Athenæ*.

En particular, admetre que vingui del nom de l'almirall cartaginès *Mago*, *-on*, és un supòsit que té ben poca base fonètica, car essent noms brevíssims, les coincidències manquen de tota força indicatiu. No hi crec i m'inclino a judicar que no té més base que la dèria de fer venir *Barcino* dels *Barka*, *Roma* de *Ròmul*, *Ulisipo* de *Ulixes*, o *París* de *París* raptor d'Helena.

D'altra banda quina importància tingué Magon que justificués aquesta aplicació del seu nom? Ben poca: fou un fracassat. Encomandat de la formidable expedició per mar i terra, que en el S.II, llançaren els cartaginesos, amb forces molt superiors, contra els siracusans i els altres grecs de Sicília, Magon, després del primer xoc es retirà, quasi sense lluita. davant l'hàbil general corinti Timoleont (V. la vida d'aquest per Plutarc, ed. Carles Riba, vol. VII, §§ XXIV, I XXV). Destituït per Amílcar i Asdrúbal, fou degradat, sota el pes de l'acusació de covardia (amb sospites de traïció).

Altament ¿què eren Maó i Menorca per als cartaginesos? Ells i els fenicis tractaren molt amb Eivissa, però Menorca és apartada d'Eivissa, i ben llunyana del teatre de la lluita de Cartago amb els grecs a Sicília —els romans vingueren després. És un fet, però, que la marineria romana cregué veure pertot records de les guerres púniques; si Pomponi Mela pensava o no a relacionar el nom del port menorquí amb el de l'almirall cartaginès, no té cap valor revelador, perquè Pomponi, molt més tardà (més de 400 anys) també suposà unes fantàstiques *Scalae Annibalis*, entre L'Escala i Torroella de Montgrí (a on Anníbal no s'acostà mai).

Descartada l'etimologia personal púnica, resta la certitud que és un nom pre-romà. Relacionat amb el